

כבר תרמתי בבית

בלוג

מספרים על שנורר אחד ששנה אחרי שנה היה מסתובב אצל הגבירים שמעבר לים ומבקש שירימו את תרומתם לאחד המוסדות שבארץ ישראל. כמדי שנה הגיע אל אחד מחשובי התורמים שהיה מעניק לו פעם אחר פעם תרומה נכבדה של 10,000 דולר. אולם באותה השנה זעף וזעם התורם, סיפר שהתוודע למעשיהם של אנשי אותו המוסד, ומשכך הוא אינו מוכן לתרום ולו דולר שחוק אחד. כל ההפצרות לא הועילו והשנורר נאלץ להתרחק מדלתו של הגביר בפחי נפש. משסב לאחור מרחק כמה פסיעות קרא לו הגביר ונתן בידו 8,000 דולר. למראה פליאתו השיב: "למוסד הזה לא אתרום אפילו דולר, אבל את שכרך שלך לא אקפח..."

עמית סגל בספרו "סיפורה של הפוליטיקה הישראלית" מצטט את מרגרט תאצ'ר שהסבירה: "אין דבר כזה כסף ציבורי, רק כסף של משלמי המסים"; והוא ממשיך "ברגע הזה בדיוק התחילה הפוליטיקה... כמה כסף על המדינה לקחת ממני, ומה עליה לתת בחזרה?". ואכן, פעם במספר שנים, או כפי שנהוג לאחרונה פעם במספר חודשים, נקראים אזרחי המדינה לקחת חלק בבחירות שיכריעו בין היתר כיצד יש לבנות את תקציב המדינה, ואיך תחולק הקופה הציבורית.

לצד הטלת הפתק בקלפי, מחוקק פקודת המס מעניק לכל נישום גם דרך יומיומית ופשוטה יותר ליטול חלק בהשפעה על תקציב המדינה. סעיף 46 לפקודת מס הכנסה מעניק לנישום שתרום מכספו ל"מוסד ציבורי" זיכוי בשיעור של 35% מתרומתו. בכך, למעשה, מאלץ הנישום את אוצר המדינה לתקצב את אותו המוסד בכשליש מסכום התרומה שיושב חזרה לתרום כזיכוי. תרמת 100 שקלים לארגון תרבות, דת, חינוך, בריאות או ספורט; והופ הכרחת את שר האוצר להעביר לאותו הארגון 35 שקלים במקומך, ולהשיב לך סכום זה.

כידוע, לא כולם מנצלים את זכותם להצביע ולהשפיע; וממילא לא משפיעים על תקציב המדינה. בשנים האחרונות נע שיעור ההצבעה סביב ה-70% (בעוד ש-30% נותרים בבית). אך המצב בקשר לציבור התורמים מצער אף יותר. לפי נתונים שפרסמו ד"ר אסנת חזן מהמכון למשפט ופילנתרופיה באוניברסיטת תל אביב וכלכליסט, בגין כ-41% מסכום התרומות השנתי (לשנת 2018) לא נדרש ולא הוענק כל זיכוי. מדובר על תרומות בסכום עתק של כ-2.9 מיליארד שנתן היה לקבל בגין זיכוי, אך התורמים נותרו בביתם ולא התדפקו על דלתו של פקיד השומה לדרוש אותו.

בדו"ח הביקורת לשנת 2021 הדגיש מבקר המדינה את הליקויים בקשר עם מיצוי הזכויות של נישומים. פרק בדבריו הקדיש לזיכויים בגין תרומות. בעולם כולו קיימת הכרה בחשיבות גיוסו של הציבור לתרום למוסדות הציבוריים הסביר המבקר, ובהדגשה דרש: "מומלץ כי משרד האוצר - מינהל הכנסות המדינה ורשות המיסים יבחנו דרכים לעידוד הדיווח ומיצוי הטבות המס בגין תרומות".

ועד שאלו יעשו את מלאכתם; אם הנישום באמת מעוניין להשפיע על תקציב המדינה - לא מספיק שיתרום כבר בבית, אלא יתכבד ויפנה גם למשרד. משרדו של פקיד השומה כמובן. תרמו והצביעו, דירשו זיכוי, והשפיעו!

אין באמור לעיל כדי להחליף ייעוץ משפטי מלא וספציפי.

הדברים האמורים נכונים למועד פרסומם.

אנשי קשר



שלמה אביעד זידר
מגשר, שותף



דניאל פסרמן
ראש תחום מסים